

رشد سریع جمعیت شهرها به دلیل نرخ بالای تولد و مهاجرت به شهرها، به همان نسبت مصرف منابع در آن‌ها و انتشار آلودگی از آن‌ها را افزایش داده و امروزه نه تنها تعادل اقتصادی و اجتماعی درون‌شهری را برهم زده است بلکه موجب عدم تعادل اکولوژیک منطقه‌ای که در آن قرار گرفته‌اند نیز شده و عرصه‌های طبیعی را روزبه‌روز بیشتر بر شهروندان آن تنگ کرده است. یک شهر پایدار فضایی است که اکثر قریب به اتفاق ساکنین این شهر از سکونت در این فضا احساس رضایت داشته باشند و از منابع طبیعی منطقه خود به حد مطلوب بهره‌برداری کرده و خودکفا باشد. تحقیق حاضر باهدف بررسی عوامل اقلیمی و زیباشناسی در انتخاب گونه‌های درختی و درختچه‌ای فضای سبز شهر دیلمان انجام یافت.

این پژوهش داری رویکردی کمی بوده و از لحاظ استفاده از نتایج و یافته‌ها از نوع تحقیقات کاربردی محسوب می‌شود ابتدا محدوده و مرز مناطق فضاهای سبز مورد مطالعه با استفاده از Google Earth استخراج شد. داده‌های مربوط به تعیین درختان و درختچه‌ها در مناطق مورد نظر انجام شد. اطلاعات مربوط به اقلیم و هواشناسی در طی ده سال گذشته از نظر میانگین بارش حداقل و حداکثر، دما، یخبندان و سایر موارد از اداره هواشناسی منطقه دیلمان گرفته شد.

نتایج نشان داد که متوسط درجه حرارت سالانه در ساله‌ای ۱۳۸۶-۱۳۹۶ در منطقه معادل ۱۳/۲۳ درجه سانتی‌گراد بوده که حداقل آن ۱۳/۲- درجه در سال ۱۳۸۶ و حداکثر آن ۳۴/۲۱ درجه در سال ۱۳۹۳ به ثبت رسیده است. ۱۵ گونه نارون، افرا، توسکا، ممرز، زبان‌گنجشک، شمشاد هیرکانی، لرگ، داغداغان، بارانک، سرخدار، بلوط، راش، سروهوریزون‌تالیس^۱، کاج کریسمس و سروکشمیریانا^۲ از بین ۱۰۷ گونه‌ای که از منابع معتبر شناسایی شده بودند توسط گروه کارشناسان انتخاب شدند. پرسشنامه‌ای محقق ساخت بین مردم عادی شهر دیلمان توزیع شد. به‌منظور تأیید روایی صوری و ظاهری پرسشنامه از نظرت تخصصی گروه متخصصان و الفای کرونیخ استفاده شد.

نتایج نشان داد که بیشتر پاسخ‌دهندگان استفاده از درخت کاج کریسمس را برای حاشیه خیابان‌های شهر و پارک‌ها، سروهوریزون-تالیس را برای بلوارها، داغداغان را برای کنار جاده‌ها، سروکشمیریانا را برای کنار مدارس نسبت به سایر گونه‌ها ترجیح داده بودند. نتایج حاصل از این تحقیق کار پژوهشگران قبلی را در مورد ترجیح مردم به دیدن گیاهان بومی در منطقه خود نسبت به گیاهان غیربومی تأیید کرد و نیز نشان داد که در شهرهای شمالی که رنگ سبز غالب است مردم تمایل به استفاده از درختان بارنگ‌های غیر سبز را دارند. با توجه به نتایج این تحقیق و تحقیقات مشابه در شهرهای دیگر لزوم استفاده از نتایج این تحقیقات در طراحی فضاهای شهری و نیز تحقیقات بیشتر و جامع‌تر لازم به نظر می‌آید.

¹ *C.horizontalis*

² *C.cashmeriana*